

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนของผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝัน: พหุกรณีศึกษา

นางสาวกาญจนา ทองหล้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PARTICIPATION IN SCHOOL DEVELOPMENT OF LAB SCHOOLS'
SPONSORS: A MULTICASE STUDY

Miss Kanchana Thongla

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research
Department of Educational Research and Psychology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2007
Copyright of Chulalongkorn University

500741

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนของผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝัน:
พหุกรณีศึกษา

โดย

นางสาวกาญจนา ทองหล้า

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

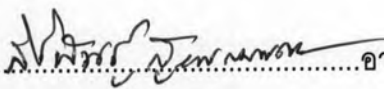
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..........คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล)

..........อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)

..........กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์)

กาญจนา ทองหล้า: การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนของผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝัน:

พหุกรณีศึกษา. (THE PARTICIPATION IN SCHOOL DEVELOPMENT OF LAB SCHOOLS' SPONSORS: A MULTICASE STUDY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:

รศ.ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 271 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบพหุกรณีศึกษา 2 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยและเปรียบเทียบ

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์ในโรงเรียนกรณีศึกษาทั้ง 2 แห่ง มีลักษณะดังนี้

1. ในด้านการได้มาซึ่งผู้อุปถัมภ์โรงเรียน พบว่า ทั้งสองโรงเรียนได้ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อุปถัมภ์ผู้อุปถัมภ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในโรงเรียน และหน่วยงานที่อุปถัมภ์มีนโยบายในการช่วยเหลือสังคมสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในฝัน ส่วนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้อุปถัมภ์มีความชื่นชมศรัทธาการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน และหน่วยงานต้นสังกัดเป็นคนจัดหาให้

2. ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์ในการพัฒนาโรงเรียน พบว่า ผู้อุปถัมภ์ทั้งสองโรงเรียนมีขั้นตอนการมีส่วนร่วมเหมือนกันโดยมีส่วนร่วมในชั้นการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมาคือ ชั้นการตัดสินใจ ชั้นการประเมินผล และการร่วมรับประโยชน์ ส่วนเป้าหมายในการร่วมพัฒนาของผู้อุปถัมภ์ พบว่า เน้นการพัฒนาสภาพกายภาพของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การพัฒนานักเรียน การพัฒนาผู้บริหาร และพัฒนาครู

3. ในด้านผลจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์ ได้ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ดังนี้ โรงเรียนมีภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ ห้องปฏิบัติการและงบประมาณเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน และเป็นแหล่งศึกษาดูงาน นักเรียนมีทักษะในการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและความกล้าแสดงออกมากขึ้น ในโรงเรียนมัศึกษานักเรียนได้ฝึกภาษาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจีน โรงเรียนมอบหมายงานตามความสามารถและความถนัดของครู และเกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาโรงเรียน

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา...ลายมือชื่อนิสิต.....*กน จินา ทอานล่า*.....
 สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*สิริพันธุ์*.....
 ปีการศึกษา.....2550.....

##4983653427: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORD: LAB SCHOOL/SCHOOL'S SPONSORS/PARTICIPATION

KANCHANA THONGLA: THE PARTICIPATION IN SCHOOL DEVELOPMENT OF LAB SCHOOLS' SPONSORS: A MULTICASE STUDY. THESIS PRINCIPLE ADVISOR: ASSOC.PROF. SIRIPAARN SUWANMONCHA, Ph.D. 271 pp.

The purposes of the research were to study and compare the participation of sponsors in a high school and an extension school. A multi case study was the research approach in two good practice schools. The research data were collected by analyzing related documents, employing participatory and non- participatory observations as well as interview and focus group technique. The research data were analyzed by employing content analysis, inductive conclusion and comparison.

The research results were as follows.

1. The ways getting to be a school's sponsors were through school invitation, admirable relationship with school's personals, and a coherence in policies of a sponsor's organization and the lab school.

2. The participation in school development of lab schools' sponsors were found as follow. They collaborated mostly in the operating stage. Then, they collaborated in decision making, formative evaluation and utilization stages. The results of school development focused in school environment, students, the principle and teachers.

3. The results of sponsors' participation were found as follow. The school's input increased such as laboratories, budgets, resources, and sponsor networks. There were parental care networks to support students, and the community trust. The school became a leaning resource. Students increased there inquiry skills, ICT skills, self study skills, and self confidence. In the high school, students practiced and exchanged Chinese culture and language. Teachers tasks were assigned according to their own aptitude and capabilities. Cooperation among teachers, the principle and school committee were increased positively.

Department... Educational Research and Psychology...Student's Signature..... *kanchana thongla*
Field of Study.....Educational Research.....Principle Advisor's Signature..... *Siripaarn Suwanmoncha*
Academic Year.....2007.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สำเร็จล่วงไปด้วยดี หากไม่มีรับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งคอยให้คำปรึกษา แนะนำ ให้กำลังใจ และตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์มา ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้ากราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งและขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของอาจารย์พวงเพชร กันยาบาล และเจ้าหน้าที่ฝ่ายภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ผู้บริหาร คุณครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้อุปถัมภ์ทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ขอบคุณเพื่อนพี่น้องภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทั้งหลายที่ให้กำลังใจกับข้าพเจ้าเสมอมา

ท้ายนี้ข้าพเจ้ากราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจ ให้กับข้าพเจ้าตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญแผนผัง.....	ท
บทที่	
1 บทนำ.....	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 แนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน.....	9
ตอนที่ 2 ประวัติของโรงเรียนในฝัน.....	24
ตอนที่ 3 ผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝัน.....	28
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
กรอบมโนทัศน์ในการวิจัย.....	59
ตอนที่ 5 การวิจัยพหุกรณีศึกษา.....	60
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
การคัดเลือกกรณีศึกษา.....	81
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
แผนการศึกษาภาคสนาม.....	90
การจัดกระทำข้อมูล.....	94

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษาที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษา.....	96
ส่วนที่ 1 บริบทของโรงเรียน.....	96
ส่วนที่ 2 การได้มาเป็นผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝัน.....	106
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์ในการพัฒนาโรงเรียนในฝัน.....	112
ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์.....	131
ส่วนที่ 5 ปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์	142
ส่วนที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์	148
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษาที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	151
ส่วนที่ 1 บริบทของโรงเรียน.....	151
ส่วนที่ 2 การได้มาเป็นผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝัน.....	160
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์ในการพัฒนาโรงเรียนในฝัน	166
ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์.....	188
ส่วนที่ 5 ปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์	199
ส่วนที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์	207
6 การเปรียบเทียบกรณีศึกษา.....	210
ส่วนที่ 1 การได้มาเป็นผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝัน.....	210
ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์ในการพัฒนาโรงเรียนในฝัน	211
ส่วนที่ 3 ผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์.....	219
ส่วนที่ 4 ปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์	223
ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์	225
7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	227
สรุปผลการวิจัย.....	228
อภิปรายผลผลการวิจัย.....	236
ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้ผลการวิจัย.....	243
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	245
รายการอ้างอิง.....	246

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	252
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย.....	253
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	255
ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย.....	269
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	271

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา.....	16
2	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	20
3	ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	24
4	รายชื่อผู้อุปถัมภ์ จำนวนโรงเรียนและลักษณะการอุปถัมภ์ที่อุปถัมภ์เป็น รายกลุ่ม.....	30
5	รายชื่อผู้อุปถัมภ์ จำนวนโรงเรียนและลักษณะการอุปถัมภ์ที่อุปถัมภ์เป็น รายโรงเรียน.....	31
6	รายชื่อผู้อุปถัมภ์ จำนวนโรงเรียนและลักษณะการอุปถัมภ์ที่อุปถัมภ์ เฉพาะเรื่อง.....	32
7	ตัวอย่างผู้อุปถัมภ์ที่เข้ามาสนับสนุนโรงเรียนในฝัน.....	32
8	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในฝัน.....	39
9	ผลการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างขนาด ประเภท สถานที่ตั้งของ โรงเรียน.....	53
10	แผนปฏิบัติการการศึกษาภาคสนาม.....	90
11	จำนวนนักเรียนโรงเรียนในฝันวิทยา.....	102
12	จำนวนบุคลากรโรงเรียนในฝันวิทยา.....	104
13	โครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนในฝันวิทยา ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – ม.3).....	104
14	โครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนในฝันวิทยา ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 – ม.6).....	105
15	โครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนในฝันวิทยาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ..	105
16	ผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝันวิทยาและรายละเอียดในการอุปถัมภ์.....	106
17	การได้มาซึ่งผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝันวิทยา.....	111
18	การมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝันวิทยา.....	130
19	ผลจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝันวิทยา.....	141
20	จำนวนนักเรียนในโรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	158
21	จำนวนบุคลากรในโรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	159
22	โครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	159
23	ผู้อุปถัมภ์โรงเรียนดีใกล้บ้านและรายละเอียดในการอุปถัมภ์.....	160

ตารางที่		หน้า
24	การได้มาซึ่งผู้อุปถัมภ์โรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	166
25	การมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์โรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	188
26	ผลจากการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์โรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	198
27	เปรียบเทียบการได้มาซึ่งผู้อุปถัมภ์ทั้งสองโรงเรียน.....	210
28	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนทั้งสองโรงเรียน.....	211
29	เปรียบเทียบผลจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนของทั้งสอง โรงเรียน.....	219
30	เปรียบเทียบปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยอุปสรรคจากการมีส่วนร่วมของ ผู้อุปถัมภ์ของทั้งสองโรงเรียน	223
31	เปรียบเทียบปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาของทั้งสองโรงเรียน	225

สารบัญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	แผนที่กลยุทธ์ของโรงเรียนในฝัน.....	26
2	วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนในฝัน.....	27
3	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับโรงเรียนในฝัน.....	38
4	กรอบมโนทัศน์ในการวิจัย.....	62
5	ความต่อเนื่องและเกี่ยวข้องของสัมพันธ์ของการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
6	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	81
7	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะแรก.....	82
8	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่สอง.....	83
9	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยระยะที่สาม.....	84
10	สภาพภูมิทัศน์ของโรงเรียนในฝันวิทยา.....	101
11	การบริหารงานโรงเรียนในฝันวิทยา.....	104
12	อาคารเรียนและเรือนพยาบาลที่ได้รับจากผู้อุปถัมภ์.....	125
13	ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการอุปถัมภ์จากองค์การบริหารส่วน จังหวัดและเทศบาล.....	139
14	ปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยอุปสรรคการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในฝัน วิทยา.....	147
15	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนในฝันวิทยา.....	150
16	สภาพภูมิทัศน์ของโรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	153
17	การบริหารงานโรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	157
18	การร่วมกิจกรรมของชุมชนในวันเด็กปี 2551.....	170
19	การเข้าร่วมกิจกรรมสอภรรมะศึกษาของพระสงฆ์และคนในชุมชน.....	173
20	กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ โปรแกรม Discovery online.....	173
21	นักเรียนเข้าร่วมแสดงนิทรรศการผลงานของธนาคารกรุงไทย.....	175
22	นักเรียนช่วยเหลือวัดด้านร่างกายด้วยการขนทรายขึ้นวัด.....	186
23	การจัดกิจกรรมลอยกระทงอนุรักษ์ความเป็นไทย.....	192

แผนภาพที่		หน้า
24	ห้องปฏิบัติการทางภาษาได้รับงบประมาณจากธนาคารกรุงไทย.....	195
25	ปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยอุปสรรคการมีส่วนร่วมของผู้อุปถัมภ์โรงเรียน ในฝันวิทยา.....	207
26	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	209
27	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทั้งสองโรงเรียน.....	226

สารบัญแผนผัง

แผนผังที่		หน้า
1	แผนผังโรงเรียนในฝันวิทยา.....	99
2	แผนผังโรงเรียนดีใกล้บ้าน.....	154